

A Qualitatively New Role of a Woman Politician at the National Level in Ukraine

UDC: 316:346.2(477)

DOI: <https://doi.org/10.15421/172456>**Ushakov Sergij**Ph.D., <https://orcid.org/0009-0007-5133-2426>, seminary1.07@gmail.com*Private Higher Education Establishment «European University» (Kyiv, Ukraine)*

Abstract

A qualitatively new role of a woman politician at the national level in Ukraine in the context of modern socio-political transformations is considered. The processes of emancipation and strengthening of women's participation in the political life of the country are analyzed. Attention is focused on the influence of external and internal factors, such as European integration processes, political reforms, and changes in public consciousness. The role of women in the formation of public policy, their participation in key decision-making and their impact on the socio-economic development of the country is studied. Particular attention is paid to the barriers faced by women politicians, in particular: gender stereotypes, unequal access to resources and limited opportunities for career growth in political structures.

Examples of successful women politicians who have made a significant contribution to political and social changes in Ukraine are given. Initiatives aimed at increasing gender equality in political life are considered separately and recommendations are offered to increase women's participation in political processes and strengthen their positions in public administration.

The relevance of the study is due to the increase in the number of women holding high political positions, as well as changes in the public perception of gender roles and their impact on political processes.

The purpose of the article is to identify the key factors that contribute to increasing women's participation in politics, as well as to analyze their influence on decision-making and public policymaking.

Results. The main factors contributing to the active involvement of women in political activities are identified, in particular, the introduction of gender quotas, support for women's organizations and movements, as well as changing cultural stereotypes. It also analyzes how the presence of women in leadership positions affects political decisions in the fields of social policy, education and healthcare.

The conclusions emphasize that women's active participation in political life contributes to a more balanced and multifaceted approach to public policy-making. This, in turn, leads to a more effective solution to socio-economic problems and contributes to the development of democratic institutions.

Keywords: women in politics, gender equality, gender quota, political participation, public policy, women's organizations, democratic institutions, women's leadership

Якісно нова роль жінки-політика загальнодержавного рівня в Україні

Ушаков Сергій*Приватний вищий навчальний заклад «Європейський університет» (Київ, Україна)*

Анотація

Розглядається якісно нова роль жінки-політика на загальнодержавному рівні в Україні в умовах сучасних соціально-політичних трансформацій. Проаналізовано процеси емансипації та посилення участі жінок у політичному житті країни. Акцентовано увагу на впливі зовнішніх і внутрішніх факторів, таких як євроінтеграційні процеси, політичні реформи та зміни у суспільній свідомості. Досліджується роль жінок у формуванні державної політики, їхня участь у прийнятті ключових рішень і вплив на соціально-економічний розвиток країни. Особливу увагу приділено бар'єрам, з якими стикаються жінки-політики, зокрема: гендерним стереотипам, нерівному доступу до ресурсів та обмеженим можливостям для кар'єрного зростання в політичних структурах.

Наводяться приклади успішних жінок-політиків, які зробили значний внесок у політичні та соціальні зміни в Україні. Окремо розглядаються ініціативи, спрямовані на підвищення гендерної рівності в політичному житті, і пропонуються рекомендації для розширення участі жінок у політичних процесах та зміцнення їхніх позицій у державному управлінні.

Актуальність дослідження зумовлена зростанням кількості жінок, що обіймають високі політичні посади, а також змінами в суспільному сприйнятті гендерних ролей та їх впливом на політичні процеси.

Мета статті полягає у виявленні ключових факторів, що сприяють підвищенню участі жінок у політиці, а також аналізі їхнього впливу на прийняття рішень та формування державної політики.

Результати. Визначено основні чинники, що сприяють активному залученню жінок до політичної діяльності, зокрема, впровадження гендерних квот, підтримка жіночих організацій та рухів, а також зміна культурних стереотипів. Також проаналізовано, як присутність жінок на керівних посадах впливає на політичні рішення, зокрема, у сферах соціальної політики, освіти та охорони здоров'я.

У **висновках** підкреслено, що активна участь жінок у політичному житті сприяє більш збалансованому та різносторонньому підходу до формування державної політики. Це, в свою чергу, веде до більш ефективного вирішення соціально-економічних проблем та сприяє розвитку демократичних інститутів.

Ключові слова: жінки в політиці, гендерна рівність, гендерна квота, політична участь, державна політика, жіночі організації, демократичні інститути, жіноче лідерство

Стаття надійшла / Article arrived: 27.04.2024

Схвалено до друку / Accepted: 30.06.2024

Вступ.

Упродовж останніх десятиліть, роль жінок у політиці набула значного розвитку в усьому світі. Україна, з її багатою історією та культурою, також вступила на шлях забезпечення гендерної рівності та розширення участі жінок у політичному житті. Особливо важливим кроком у цьому напрямку стало ухвалення нового виборчого кодексу у 2019 році, який запровадив гендерну квоту на рівні 40%. Це нововведення має на меті збільшити представництво жінок у вищих органах влади, сприяючи формуванню більш збалансованої та справедливої політичної системи.

Запровадження гендерних квот стало лише одним із кроків на шляху до забезпечення рівноправності у політичній сфері. Сучасні жінки-політики в Україні не лише кількісно збільшили свою присутність у парламенті та уряді, але й активно впливають на формування політики, прийняття важливих рішень та впровадження реформ. Вони виступають ініціаторами законодавчих змін, спрямованих на покращення умов життя громадян, захист прав жінок та дітей, боротьбу з насильством, розвиток освіти та охорони здоров'я. Водночас, зростання ролі жінок у політиці сприяє зміні суспільних стереотипів та уявлень про місце жінки у державному управлінні. Сьогоднішні жінки-політики стають рольовими моделями для нових поколінь, надихаючи їх на активну участь у громадському та політичному житті. Вони демонструють, що успішна кар'єра в політиці можлива незалежно від статі, і що жінки можуть бути ефективними лідерами та впливовими політичними діячами.

Мета статті полягає у виявленні ключових факторів, що сприяють підвищенню участі жінок у політиці, а також аналізі їхнього впливу на прийняття рішень та формування державної політики.

Аналіз попередніх досліджень та публікацій.

Питання гендерної рівності та участі жінок у політиці привертало увагу багатьох дослідників та аналітиків. Багато наукових праць присвячено аналізу гендерної нерівності у політичному житті, вивченню бар'єрів, з якими стикаються жінки на шляху до високих політичних посад, а також оцінці ефективності впровадження гендерних квот. Ми виділили декілька авторів, роботи яких, на наш погляд, у більшій мірі стосуються тематики нашого дослідження.

Бондаревич С. М. та Суслік Л. О. (2022) дослідили вплив гендерних стереотипів на формування самооцінки особистості. Автори зосередились на впливі гендерних стереотипів на самооцінку жінок, що може впливати на їхню участь у політичному житті. Також вони підкреслюють необхідність подолання стереотипів для забезпечення рівноправної участі жінок у політичній сфері.

Грицай І. О. (2018) присвятив свою роботу аналізу механізмів забезпечення принципу гендерної

рівності. У монографії розглянуто теоретичні та практичні аспекти забезпечення гендерної рівності в Україні. Автор аналізує механізми реалізації гендерної політики та пропонує конкретні заходи для підвищення участі жінок у політиці.

Лясота А. Є. (2017) розглянула світовий досвід та українські реалії сучасної гендерної політики. Авторка порівнює гендерну політику України зі світовими практиками, підкреслюючи важливість інтеграції успішного міжнародного досвіду в український контекст. Вона також акцентує увагу на необхідності системних змін для досягнення гендерної рівності.

Марценюк Т. М. (2015) розглянула принципи гендерної політики ЄС та їхнє застосування в Україні. Авторка висвітлює успішні приклади та найкращі практики, що можуть бути адаптовані для українських реалій, сприяючи підвищенню участі жінок у політиці. Також їй належить дослідження щодо переваг та викликів застосування гендерної квоти під час місцевих виборів в Україні (Марценюк, 2020) у якому вона проаналізувала результати впровадження гендерної квоти під час місцевих виборів 2020 року в Україні, розглядаючи як позитивні аспекти, так і труднощі, з якими зіткнулися жінки-кандидатки.

Питанням гендерної політики присвячено роботи Перевізник В. М. (2020; 2021) в яких, зокрема, розглянуто питання гендерної політики в світовій політичній системі безпеки та роль гендерного ресурсу в системі державної політики.

Святненко І. (2017) присвятив свою статтю проблемі розуміння традиційних (внутрішніх) девіацій в українській гендерній культурі, які набувають загостреного вираження під впливом поширення гендерних стереотипів іншокультурного змісту.

Рудік О. (2014) розглянув стан та актуальні проблеми гендерної рівності в світі крізь призму Глобального індексу гендерного розриву, який опубліковано Всесвітнім економічним форумом в 2014 р. На основі даних та за допомогою методології звіту аналізуються регіональні відмінності в досягненні гендерної рівності, складові та особливості рейтингу окремих країн кожного регіону, а також загальні тенденції в подоланні гендерної нерівності.

Слотюк П. (2023) зосередив увагу на зростанні інтересу до гендерної проблематики, викликаній прийняттям у 2011 році Конвенція Ради Європи про запобігання насильству проти жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами (до якої приєдналася і Україна), імплементацією в національне законодавство категорій гендерної рівності і сексуальної орієнтації.

Результати дослідження.

Протягом останніх десятиліть роль жінок у політиці зазнала значних змін. Сьогодні жінки стають активними учасницями політичного процесу на

загальнодержавному рівні, впливаючи на формування політики та прийняття важливих рішень.

З набуттям незалежності у 1991 році відкрилися нові можливості для участі жінок у політиці. Проте, перші десятиліття незалежності не принесли значних змін у цій сфері, і жінки залишалися недостатньо представленими на керівних посадах (Марценюк, 2020).

З огляду на сучасні виклики та необхідність забезпечення рівних прав та можливостей, важливість цього питання постійно зростає. Таке розуміння відображено в державній стратегії забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року (Про схвалення, 2022). В документі визначено основні напрями державної політики щодо гендерної рівності в Україні, встановлюючи чіткі цілі та операційний план для їх досягнення. Особливу увагу приділено підвищенню представництва жінок у політичних та управлінських структурах, що має сприяти зміцненню демократичних процесів у країні.

В Україні, подібно більшості цивілізованих країн, на думку І. Грицай, роль жінки-політика стає все більш важливою, і її вплив може стати ключовим чинником у формуванні сучасного українського суспільства (Грицай, 2018, с. 22).

Жінка-політик, на думку А. Лясоти, це жінка, яка обіймає високу посаду в уряді, парламенті або інших державних установах та органах місцевого самоврядування, і має значний вплив на прийняття політичних рішень. Представництво жінок на високих посадах сприяє більшому розмаїттю інтересів і перспектив у прийнятті політичних рішень. Більше того, жінки-політики можуть стати прикладами для інших жінок, надихаючи їх на активну участь у політиці та суспільному житті (Лясота, 2017, с. 20).

Гендерна рівність в Україні визнається однією з ключових складових сталого соціального розвитку. У рамках реформування законодавства та прийняття рішень на державному рівні, значення законодавчого забезпечення гендерної рівності стає надзвичайно важливим (Бондаревич & Суслік, 2022, с. 28). Дійсно, поняття гендерної рівності включено в законодавство України. Конституція України гарантує рівність прав і свобод людини, незалежно від її гендерної приналежності. Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей чоловіків і жінок» встановлює основні принципи гендерної рівності та механізми їх реалізації» (Перевізник, 2021, с. 22). Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» закріплює захист жінок від будь-якої форми насильства. Урядова Комісія з питань гендерної політики координує діяльність у сфері гендерної рівності. Повноваження Уповноваженого з прав людини включають захист прав жінок та боротьбу з дискримінацією за ознакою гендеру.

Виділяються ряд аспектів відповідно до яких роль жінки-політика має значний вплив на формування сучасної української політики.

1. Представництво інтересів. Жінки-політики можуть виступати представниками чийх-небудь інтересів та груп у суспільстві, які часто ігноруються чоловіками. Їхній досвід і перспективи можуть принести нові ідеї та підходи до розв'язання суспільних проблем.

2. Гендерна рівність. Участь жінок-політиків у формуванні політики сприяє збільшенню уваги до питань гендерної рівності. Вони можуть активно просувати законодавство та ініціативи, спрямовані на поліпшення статевої рівності у всіх сферах життя.

3. Соціальні питання. Жінки-політики часто фокусуються на соціальних питаннях, таких як охорона здоров'я, освіта, соціальна допомога тощо. Їхній внесок може покращити якість життя громадян, особливо тих, хто знаходиться у вразливому становищі.

4. Символічний вплив. Присутність жінок на високих посадах в органах публічної влади відображає відкритість та різноманітність політичного процесу. Це може стати прикладом для інших жінок і надихнути їх брати участь у політиці (Перевізник, 2021, с. 136).

Таким чином, участь жінок у політиці не лише розширює представництво різних груп у суспільстві, але й сприяє прийняттю більш об'єктивних та гармонійних рішень, що відповідають потребам усього суспільства. При цьому, законодавче забезпечення гендерної рівності в Україні відіграє ключову роль у забезпеченні рівних прав та можливостей для чоловіків і жінок. Перспективи розвитку цього законодавства полягають у підвищенні ефективності законодавчих механізмів, розширенні захисту прав жінок та популяризації гендерної освіти. Реалізація цих заходів сприятиме будівництву більш справедливого та рівноправного суспільства (Бондаревич, & Суслік, 2022, с. 28).

Війна в Україні значно вплинула на суспільні структури, включаючи гендерні ролі. Жінки стали більш активно залучатися до політичного життя країни, що призвело до зміни їх ролі в політиці. Жінки стають все більш активними учасниками політичних процесів, постійно збільшується їхня присутність у владних структурах і армії (Калагін, 2014). Проте, це не виключає того, що жінки досі стикаються з численними викликами, включаючи насильство та дискримінацію. Подальше зміцнення гендерної рівності в Україні вимагає системних зусиль та підтримки з боку уряду і громадянського суспільства (Храбан, & Вигівська, 2021).

Станом на сьогодні, жінки в Україні займають ряд високих державних посад, включаючи позиції у Верховній Раді, уряді та місцевих органах влади. Якщо порівнювати з ситуацією двадцятирічної давності, то сьогоднішня залученість жінок у політичні, державні

та управлінські процеси є набагато вищою. За даними, озвученими головою Центральної виборчої комісії Олегом Діденком на Жіночому Конгресі, у чинному IX скликанні парламенту 21% складають жінки. Це значно більше, ніж у VI скликанні, обраному у 2007

році, коли жінок серед депутатів було лише близько 8%. Кожне наступне скликання демонструвало позитивну динаміку: у 2012 році - близько 10%, у 2014 році - понад 11%, а у 2019 році частка жінок зросла до 21%. (рис.1):

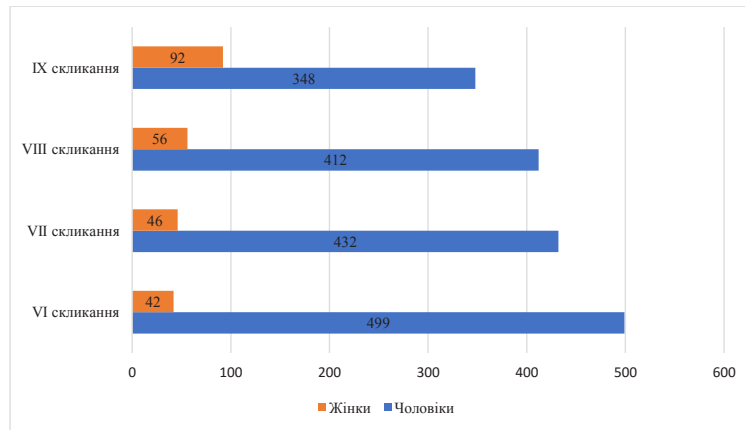

Рис 1. Кількість жінок та чоловіків у Верховній Раді
(Про схвалення Державної стратегії, 2022)

Новий виборчий кодекс, ухвалений у 2019 році, встановлює гендерну квоту у 40%. Така мета відповідає європейським стандартам присутності жінок у керівних органах країн Європи, як відзначав П. Ербен, директор Міжнародної фундації виборчих систем в Україні. Ухвалення нового виборчого кодексу суттєво змінило роль жінки-політика на загальнодержавному рівні. Цей закон спрямований на забезпечення більшого представництва жінок у політиці та призначений зменшити гендерну нерівність у сфері прийняття рішень (Перевізняк, 2021, с. 22).

Перш за все, гендерна квота створює нові можливості для жінок-політиків у високих посадах. Вона стимулює політичні партії включати більше жінок у свої списки кандидатів, що дозволяє жінкам конкурувати на рівних з учасниками чоловічої статі. Це сприяє розширенню пулу талановитих і кваліфікованих кандидатів у політику.

По-друге. Введення гендерної квоти допомагає змінити стереотипи щодо жіночої ролі у політиці. Видимість жінок у політичній сфері сприяє формуванню нових уявлень про те, як повинна виглядати лідерська фігура. Це може заохочувати молодих дівчат та жінок взяти участь у політиці, збільшуючи їхню віру в те, що їхні голоси і дії мають значення (Грицай, 2018, с. 20).

Крім того, гендерна квота сприяє прийняттю політичних рішень, які краще відображають потреби та інтереси жінок у суспільстві. Представництво жінок у рішеннях, пов'язаних з законотворчістю та політикою, може призвести до більш гармонійного розвитку країни та підвищення якості прийнятих рішень.

Отже, новий виборчий кодекс із гендерною квотою 40% не лише розширює можливості жінок у політиці, але й сприяє побудові більш справедливого та рівноправного суспільства.

«Гендерна квота є надзвичайно важливою, особливо для парламенту. У порівнянні з минулим скликанням, кількість жінок у парламенті зросла з 12% до 21%, але цього недостатньо. Європейська мета - 40% жінок у керівних органах по всій Європі. Якщо поглянути на керівні органи в Україні, можна побачити поступове збільшення кількості жінок до сільських рад, де вже досягається мета 40%. Так має бути в парламенті, обласних та міських радах», - зазначають С. Бондаревич та Л. Суслік (2022, с. 28).

Хоча місцеві вибори 2020 року проходили за новим виборчим законодавством, квота 40% не завжди дотримувалася. Хоча партії і включали жінок до списків, багато з них відмовлялися від прохідних місць.

Щодо парламентських фракцій, то 2 із 8 очолюють жінки: Юлія Тимошенко «Батьківщину», Олександра Устїнова «Голос». Ще одна жінка Ірина Геращенко – у статусі співголови «Європейської Солідарності». Якщо звернути увагу на парламентські комітети, то з 23 жінки очолюють лише 5 (табл.1).

Схожа картина спостерігається і в уряді. Кабінет міністрів складається з 21 міністра – з них лише п'ятеро є жінками, що становить менш ніж 25% від загальної кількості. Незважаючи на те, що жінки становлять приблизно половину населення, їх представництво у Кабінеті міністрів України становить лише 24%. Це вказує на нерівномірне гендерне представництво на найвищих урядових посадах.

Табл. 1.

Очільниці комітетів Верховної Ради України

Очільниця	Комітет Верховної Ради України
Анастасія Радіна	голова комітету з питань антикорупційної політики
Роксолана Підласа	голова комітету з питань бюджету
Олена Шуляк	голова комітету з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування
Іванна Климпуш-Цинцадзе	голова комітету з питань інтеграції України до ЄС
Галина Третякова	голова комітету з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів

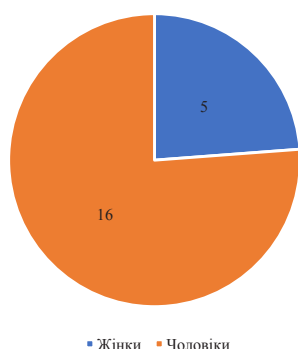

Рис.2. Гендерне співвідношення Кабінету міністрів України
(Бондаревич, & Суслік, 2022)

У віце-прем'єрському складі жінки складають більшість (60%), що є позитивним сигналом про гендерне представництво на цих посадах.

Юлія Свириденко – Віце-прем'єр-міністр, Міністр економіки України. Відповідає за економічну стратегію під час війни, впроваджує реформи для стабілізації економіки.

Ірина Верещук – Віце-прем'єр-міністр з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій. Працює над реінтеграцією окупованих територій, займається питаннями внутрішньо переміщених осіб.

Ольга Стефанішина – Віце-прем'єр-міністр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції. Активно просуває європейську інтеграцію України, займається питаннями співпраці з ЄС та НАТО.

Під час війни змінюється сприйняття гендерних ролей у суспільстві. Наприклад, у Збройних Силах України кількість жінок зросла з 8.5% у 2014 році до близько 17% у 2024 році. Це свідчить про зміну уявлень про роль жінок у військовій сфері (Калмикова, 2024).

Висновки.

Незважаючи на зусилля щодо впровадження гендерної рівності ситуація в Україні свідчить про значний дисбаланс у представництві жінок на найвищих рівнях виконавчої влади. Низька частка жінок у керівних структурах уряду підкреслює

необхідність подальших реформ і заходів, спрямованих на підвищення залученості жінок до політичного процесу.

Для досягнення більш рівного представництва важливо забезпечити, щоб жінки мали рівні можливості для обіймання високих посад. Це включає не лише квоти, але й програми підтримки, наставництва та професійного розвитку. Досвід інших країн показує, що збалансоване представництво чоловіків і жінок у владних структурах сприяє більш ефективному прийняттю рішень і загальному розвитку суспільства.

Крім того, важливо вести активну просвітницьку роботу серед населення, змінюючи стереотипи та упередження щодо ролі жінок у політиці. Залучення жінок до політики на всіх рівнях допоможе створити більш справедливе та інклюзивне суспільство, де кожен громадянин матиме можливість реалізувати свій потенціал.

Збільшення кількості жінок у політиці має значний вплив на прийняття рішень. Представництво жінок у законодавчих і виконавчих органах сприяє прийняттю політичних рішень, які краще відображають потреби та інтереси всього населення. Це включає соціальні, економічні та культурні аспекти, які часто залишаються поза увагою у разі відсутності гендерного балансу.

Впровадження гендерної квоти допомагає змінити суспільні стереотипи щодо жіночої ролі у політиці. Видимість жінок у політичній сфері створює нові рольові моделі, що заохочують молодих дівчат та жінок до активної участі у політичному житті. Це сприяє формуванню нового покоління лідерів, які зможуть впливати на розвиток країни.

Необхідно вжити заходів для підвищення рівня представництва жінок, можливо через квоти або інші підтримуючі політики. Використовувати приклад віце-прем'єрів для популяризації важливості гендерної рівності і продовжувати підтримку та розвиток жінок на керівних посадах.

За допомогою активної участі у політичному процесі, жінки-політики можуть впливати на розвиток суспільства та формування законодавства з урахуванням гендерної рівності та інтересів жінок.

Вони можуть бути ініціаторами законопроектів, спрямованих на захист прав жінок, підтримку материнства та дитинства, боротьбу з насильством щодо жінок та інші суттєві питання.

Крім того, жінки-політики можуть виступати як взірці для інших жінок та дівчат, надихаючи їх до активної громадської участі та реалізації власного потенціалу. Їхні успіхи в політиці можуть змінювати стереотипи щодо жіночих можливостей та сприяти побудові більш рівноправного суспільства.

Україна, як багатонаціональна та багатокультурна країна, зіткнулася з численними викликами та завданнями на шляху до розвитку та стабільності. У цьому контексті нова роль жінки-політика на загальнодержавному рівні набуває особливого значення. З введенням гендерної квоти в виборчому процесі та посиленням уваги до питань гендерної рівності, ставляться нові вимоги до участі жінок у політичному житті країни.

Гендерна рівність в Україні визнається однією з ключових складових сталого соціального розвитку. У рамках реформування законодавства та прийняття рішень на державному рівні, значення законодавчого забезпечення гендерної рівності стає надзвичайно важливим (Марценюк, 2020).

Співпраця та міжнародні зв'язки також можуть відігравати важливу роль у формуванні нової ролі жінки-політика на загальнодержавному рівні в Україні. Зокрема це може стосуватись таких напрямків.

1. Обмін досвідом та найкращими практиками. Співпраця з іншими країнами та міжнародними організаціями може допомогти жінкам-політикам отримати доступ до досвіду та знань, які допоможуть їм краще розуміти складнощі та виклики політичного ландшафту.

2. Підтримка при реалізації проектів та ініціатив. Міжнародні партнери можуть надавати фінансову, технічну та експертну підтримку для реалізації проектів та ініціатив, спрямованих на підвищення участі жінок у політиці та зміцнення їхньої ролі на загальнодержавному рівні.

3. Лобіювання міжнародних стандартів гендерної рівності. Участь у міжнародних форумах та організаціях дозволяє жінкам-політикам активно виступати за підтримку та реалізацію міжнародних стандартів гендерної рівності та прав жінок.

4. Формування міжнародного престижу. Успіхи та досягнення жінок-політик на національному рівні можуть збільшити їхній міжнародний престиж та вплив, що сприятиме розширенню можливостей для співпраці та впливу на міжнародному рівні.

Для досягнення справжньої гендерної рівності необхідні подальші кроки, включаючи вдосконалення законодавства, боротьбу з гендерними стереотипами та активну підтримку жінок у політичному житті. Досвід інших країн показує, що збалансоване представництво чоловіків і жінок у владних структурах сприяє більш ефективному прийняттю рішень і загальному розвитку суспільства.

Трансформація ролі жінки-політика загальнодержавного рівня в Україні є складним, але важливим процесом. Впровадження гендерних квот та активна державна політика сприяють поступовому збільшенню участі жінок у політиці, що в кінцевому рахунку веде до формування більш рівноправного, збалансованого та демократичного суспільства. Проте, для досягнення справжньої гендерної рівності необхідні подальші кроки, включаючи вдосконалення законодавства, боротьбу з гендерними стереотипами та активну підтримку жінок у політичному житті, що стане предметом наших подальших досліджень.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

- Бондаревич, С. М. & Суслік, Л. О. (2022). Вплив гендерних стереотипів на формування самооцінки особистості. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Психологія*, 3 (52), 27-35.
- Грицай, І. О. (2018). *Механізм забезпечення принципу гендерної рівності: теорія та практика*. (Монографія). Київ: Хай-Тек Прес.
- Калагін, Ю. А. (2014). Стереотипи військовослужбовців-жінок про армію та військову службу. *Науково-теоретичний альманах Грані*, 17(2), 112-116. Відновлено з <https://grani.org.ua/index.php/journal/article/view/436>
- Калмикова, Н. (2024). *Кількість жінок в армії на початок січня 2024 року становила майже 70 тисяч*. Відновлено з <https://www.mil.gov.ua/news/2024/05/01/kilkist-zhinok-v-armii/>
- Лясота, А. Є. (2017). *Сучасна гендерна політика: світовий досвід та українські реалії*. (Монографія). Дніпровський національний університет ім. Олеся Гончара. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя.
- Марценюк, Т. М. (2015). *Гендерна політика Європейського Союзу: загальні принципи та найкращі практики*. Київ: Міжнародний центр перспективних досліджень.
- Марценюк, Т. М. (2020). *Переваги та виклики застосування гендерної квоти під час місцевих виборів 2020 року в Україні*. Відновлено з <https://voxukraine.org/perevagy-tavyklyky-zastosuvannya-gendernoyi-kvotypid-chas-mistsevyh-vyboriv-2020-roku-vukrayini>
- Перевізник, В. М. (2020). Гендерна політика в світовій політичній системі безпеки. *Вісник НУЦЗУ. Серія: Державне управління*, 2(13), 135-148.
- Перевізник, В. М. (2021). Роль і місце гендерного ресурсу в системі державної політики. *Публічне управління і адміністрування в Україні: науковий журнал*, 21, 19-22.

- Про схвалення Державної стратегії забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року та затвердження операційного плану з її реалізації на 2022-2024 роки. №752-р. (2022, Серпень 12). *Розпорядження Кабінету Міністрів України*. Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/752-2022-%D1%80#Text>
- Рудік, О. М. (2014). Стан та актуальні проблеми гендерної рівності крізь призму Глобального індексу гендерного розриву – 2014. *Аспекти публічного управління*, 2(11-12), 5-12. <https://doi.org/10.15421/151472>
- Святненко, І. (2017). Девіації в українській гендерній культурі: соціосистемологічний аспект. *Науково-теоретичний альманах Грани*, 20(6), 17-22. <https://doi.org/10.15421/171778>
- Слотюк, П. (2023). Гендер як відображення кризи дисциплінарного суспільства. *Науково-теоретичний альманах Грани*, 26(2), 31-41. <https://doi.org/10.15421/172323>
- Храбан, Т., & Вигівська, О. (2021). Інтеграція жінок у збройні сили як виклик престижу військової професії. *Науково-теоретичний альманах Грани*, 24(11), 21-29. <https://doi.org/10.15421/1721104>

REFERENCES

- Bondarevych, S. M. & Suslik, L. O. (2022). The influence of gender stereotypes on the formation of self-esteem of an individual. *Scientific works of the Interregional Academy of Personnel Management. Psychology*, 3 (52), 27-35.
- Hraban, T., & Vyhivska, O. (2021). Integration of women into the armed forces as a challenge to the prestige of the military profession. *Scientific and theoretical almanac Grani*, 24(11), 21-29. <https://doi.org/10.15421/1721104>
- Hrytsai, I. O. (2018). *The mechanism for ensuring the principle of gender equality: theory and practice*. (Monograph). Kyiv: Hi-Tech Press.
- Kalagin, Yu. A. (2014). Stereotypes of female servicemen about the army and military service. *Scientific and theoretical almanac Grani*, 17(2), 112-116. Retrieved from <https://grani.org.ua/index.php/journal/article/view/436>
- Kalmykova, N. (2024). *The number of women in the army at the beginning of January 2024 was almost 70 thousand*. Retrieved from <https://www.mil.gov.ua/news/2024/05/01/kilkist-zhinok-v-armii/>
- Lyasota, A. E. (2017). *Modern gender policy: world experience and Ukrainian realities*. (Monograph). Dnipro National University named after Olesya Honchara. Nizhin: NSU named after M. Gogol.
- Martsenyuk, T. M. (2015). *Gender policy of the European Union: general principles and best practices*. Kyiv: International Center for Advanced Studies.
- Martsenyuk, T. M. (2020). *Advantages and challenges of applying a gender quota during the 2020 local elections in Ukraine*. Retrieved from <https://voxukraine.org/perevagy-tavyklyky-zastosuvannya-gendernoyi-kvotypid-chas-mistsevyh-vyboriv-2020-roku-vukrayini>
- On the approval of the State Strategy for ensuring equal rights and opportunities for women and men for the period up to 2030 and the approval of the operational plan for its implementation for 2022-2024. No. 752 (2022, August 12). *Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/752-2022-%D1%80#Text>
- Pereviznyk, V. M. (2020). Gender policy in the world political security system. *Herald of NUTZU. Series: Public administration*, 2(13), 135-148.
- Pereviznyk, V. M. (2021). The role and place of the gender resource in the state policy system. *Public management and administration in Ukraine: scientific journal*, 21, 19-22.
- Rudick, O. M. (2014). Status and current issues of gender equality through the lens of the Global Gender Gap Index - 2014. *Public Administration Aspects*, 2(11-12), 5-12. <https://doi.org/10.15421/151472>
- Slotyuk, P. (2023). Gender as a reflection of the crisis of disciplinary society. *Scientific and theoretical almanac Grani*, 26(2), 31-41. <https://doi.org/10.15421/172323>
- Svyatnenko, I. (2017). Deviations in Ukrainian gender culture: sociosystemological aspect. *Scientific and theoretical almanac Grani*, 20(6), 17-22. <https://doi.org/10.15421/171778>